

HILKE OSIKA

Mitt liv

**med tre gravt
utvecklingsstörda och
två vanliga barn**

Mitt liv

med tre gravt
utvecklingsstörda och
två vanliga barn

HILKE OSIKA

Förlagshuset Siljans Måsar
www.siljansmasar.com

ISBN 978-91-88097-56-9

© Hilke Osika, 2017

Materialiet i denna bok är skyddat enligt upphovsrättslagen.

Omslagsfoto: Mattonstock

Grafisk form: Lilla blå tornet
www.lillablatornet.se

Tryck: ScandBook AB, Falun 2017

Innehåll

Så började det	9
När pappan dog	12
I Grünwald	13
Flytten till det stora mörka trähuset	14
Köpa ett syskon?	16
Vägen genom den stora skogen	17
Min mors självvalda uppgift	18
Enbären	20
Min dåliga lever	21
Hygien	21
Hyresvärden var snäll en gång och flyttade till Sydamerika efter kriget	22
Solen är nyttig	23
Min älskade morfar	25
Glädjeveckor med min mor	26
Mina morföräldrars olika hundar	28
Början till mitt musikintresse	29
Julfirandet	31

Vandringar i fjällen	32
Grannbarnen	33
En farlig spårvagnsresa	34
En gång, i femårsåldern, bröt jag benet	35
Skolan börjar	37
Flyglarmen och en Hitlerförrädare	38
Flyktingarna kommer	40
Fel språk	41
Lek med Jens och Jörg	43
Waldorfskolan	46
Min mors hemska väninna	47
Min imponerande kusin	50
Relationen mellan min mor och hennes mor och syster	52
Meningen med livet?	54
Fiolspel och matematik	55
Vilken religionsundervisning duger?	56
Att ta studenten och en stor mycket lämplig olycka	58
Höstterminen på universitet och vårterminen i Stuttgart	60

En läkepedagogisk utbildning	63
Medicinstudier i Wien	65
Vår son Andreas	68
En underbar lillasyster	71
Vi flyttar till Schweiz för några månader	73
Skall vi flytta till Sverige?	74
Från Örebro till Stockholm	76
Nära en katastrof	77
Flytten till ett minihus i Bromma	79
En viktig självuppföstran	80
Tänk att jag höll ett anförande på läkarstämman!	82
Vi spelar musik hemma	83
Biodynamisk skötsel av komposten	83
Alla dessa underbara au-pair-flickor	84
Kan dessa utvecklingsstörda pojkar lära sig att gå?	85
Semester i Dalarna	86
Flytten till trafiktäta Östermalm och orkesterspel	90
Något om Chirofonetik	93
Markus inträdesprov på Mikaelgården	94

Eriks boende efter Mikaelgården – skräck och förlösning	95
Markus boende efter Mikaelgården	97
Lära sig kommunicera – Kommunikation med stöd	98
Varför kan de inte tala?	99
Vi börjar kommunicera med varandra	101
Andreas boende idag	103
Att skriva med mindre stöd	104
Utvecklingsstörda kan bli våra lärare	106
Provet	107
Vidarkliniken	108
Lite om min musikterapi	108
Musikterapi med människor med svårigheter	113
Tankeläsning	115
Tidigare liv? Elementarväsen?	117
En vandring i de svenska fjällen	119
Min käre make	121
Vår stora familj	122
Barnens böcker	123

Så började det

Nog är det ett lite ovanligt och omväxlande liv. Min pappa dog när jag var 13 månader gammal och mamman var lite galen. ”Stackars barn” brukade släktingarna säga. Mamman hade blivit 34 år gammal och under en tidigare graviditet hade barnet dött i hennes mage och det upptäcktes för sent. Då fick hon veta att hon nog inte kunde få ett barn till. Men så kom min önskan att födas till världen och jag valde tydligen denna familj.

Strax efter min födelse, 1937, blev min far, som var advokat, sjuk. Vi bodde i Rhenlandet och när min moster kom på besök från München frågade hon efter ett tag vid kaffebordet: ”Hade ni inte ett litet barn?” ”Jovisst,” var svaret. Men detta barn hade de placerat i barnvagnen uppe på vinden i flerfamiljshuset för att barnets skrikande störde den sjuke pappan.

Mamman var gymnastiklärare, utbildad vid anrika Laxenburg utanför Wien, och hon ansåg att man måste börja tidigt i livet med gymnastikövningarna. För övrigt var mamman inne på ett extremt nyttigt leverne.

Barnet fick från tio dagars ålder råa safter från morötter med mera och det börjades riktigt tidigt med gymnastiska övningar och härdning. Mostern på besök var mycket förvånad att barnet en kall novemberdag, fyra månader gammal, på eftermiddagen fick sova direkt vid det öppna fönstret, utan täcke eller blöjor: det sov på ett lager av torv. Kyligt, eller hur?

Men barnet skulle härdas. Även senare i barndomen blev det mycket sällan varma bad, utan istället tvätt eller dusch i kallt vatten varje dag, direkt under vattenkranen. Varmvatten fanns inte. Bara hos mormor kunde man elda med ved i en ugn med en varmvattenbehållare ovanför som räckte för ett bad. Det var underbart att bada där. Men efteråt fick man duscha i kallt vatten. Det var hemskt.

Kan det hända att detta påverkade barnets viljeliv, möjligheten att utföra det man hade tänkt sig? Jag minns att jag hade svårt att verkligen göra det jag ville göra. Till exempel hade jag en unik möjlighet att vässa mina och andras pennor. Jag hade nämligen fått en liten pennvässare av min moster som jobbade i en verkstad där man kunde få en sådan, som inte fanns att köpa annars under efterkrigstiden. Då lovade jag mina klasskamrater i folkskolan att de skulle få en sådan liten pennvässare av mig. När de frågade när de äntligen skulle få dem kunde jag inte förmå mig att ta med dem till skolan. Och ju längre tid som gick blev det svårare

*Hilkes föräldrar, flera
år innan hon föddes.*

och svårare för mig att bara ta med dem till skolan och lämna dem till kompisarna.

Galet, eller hur. Men av sådana händelser att inte kunna göra det jag ville, verkligen ville göra, är mitt liv fullt av. Viljeförlamning.

När pappan dog

Min pappa fick den ena dieten efter den andra av min mor. När han nu ändå dog var det en fullkomlig katastrof för min mor. Sista gången hon besökte sin man var munnen sned när han talade och då trodde hon att han inte gillade henne längre så hon lämnade rummet. Men då var han döende och kunde inte styra ansiktsmusklerna längre. När hon förstod detta efteråt var hon så fruktansvärt ångerfull. På översta våningen i hotellet där hon och barnet sov, ställde hon sig på fönsterkarmen för att hoppa. Men just då vaknade barnet och skrek. Då kom hon till besinning och klättrade ner igen. Sedan flydde hon hals över huvud med sitt barn till sina föräldrar i Grünwald söder om München. Hon kom aldrig mera tillbaka till deras lägenhet. Hennes syster fick komma från München och ordna upp allt. Under de följande närmaste åren följde alltid någon med henne när hon besökte kyrkogården där urnan med askan av hennes man låg i en grav. Familjen var fortfarande rädd för att hon skulle ta livet

av sig. Hela livet kände hon sig nog skyldig att de inte hade uppsökt någon läkare utan istället försökt med ständigt nya huskurer.

I Grünwald

De första åren i Grünwald bodde vi hos min mors föräldrar och hennes syster. Senare berättade min mor att hon en gång kelade med sin baby och hennes mor kom in och frågade om hon inte hade något bättre att göra? Då fick hon dåligt samvete och slutade med sådant. Ja, barnets mormor hade haft ett stort hushåll med fyra barn och en professor till make. Då hade hon aldrig tid för något som inte var nyttigt. Innan bröllopet var hon på väg att bli pianist. Men nu hade hon absolut ingen tid att spela på pianot. Trots att de hade en eller två biträden. Men golvet måste alltid vara så rent att man skulle kunna äta på det, tyckte mormor.

Min morfar älskade att promenera i naturen. Han kunde inte få med mormor på något så onödigt. Vid sina promenader i naturen träffade han en kvinna som han kunde promenera tillsammans med. Det gillade inte hans fru och de bråkade varje kväll enligt vad deras barn berättade. Men i Grünwald var det slut med morfars väninna. Hon stannade i Rhenlandet.

Flytten till det stora mörka trähuset

När jag var tre år flyttade min mor med mig in i ett mörkmålat trähus där hon hyrde två rum och kök. Det låg en bra bit ifrån mormors hus. Husägaren bodde i övervåningen och hade ett arbetsrum mellan köket och vardagsrummet därnere. Mamman undervisade gymnastik – men vem hade råd med gymnastik under och efter andra världskriget? Då var det ofta bråk när hon inte kunde betala hyran i tid. Och inte hade hon råd med vanlig mat förutom mager mjölk, kvarg och potatis. Hon samlade flitigt örter som maskrosblad och brännässla och två sorters groblad och annat som kunde finhackas och ätas tillsammans med kvarg eller som de var. På åkrarna samlade hon potatis och veteax med mera som fanns kvar efter att bonden hade skördat. Vetekornen malde hon i vår kaffekvarn. Även frukterna från bokträden och framförallt de nya skotten från granträden åt vi ofta och under hela sommaren. Säkert hälsosamt men inte särskilt gott. Mer och mer beskt framåt hösten. Hon hade givetvis inte råd med att ha sitt barn på någon förskola. Utan jag brukade stanna ensam hemma eller i trädgården många timmar medan modern undervisade gymnastik och senare även masserade folk. Det var fruktansvärt tråkigt. Jag fick nog öva upp min fantasi och leka med tomtar och troll samt

klättra i träd. Ja, vissa promenader med mamman till morföräldrarna eller genom skogen tog tid. De sällsynta gångerna när min mamma inte hade så bråttom envisades jag med att klättra upp i varje träd som ansågs lämpligt. Det var rätt så enerverande för henne.

Medan min mor plockade bär under flera timmar, lekte jag med tomtar som bodde mellan rötterna i de många grannarna som fanns runt stället där hon plockade bär. Jag gjorde i ordning bord och mat åt dem och lekte som om de fanns på riktigt. Men jag såg dem inte.

Utanför morföräldrarnas hus mot gatan stod det två lövträd som jag älskade att klättra upp i och vila omgiven av ett grönt och varmt skydd av alla dessa kvistar fulla med löv. Dessvärre klättrade jag också gärna ut genom badrumsfönstret, där jag på det sneda taket klättrade upp och balanserade längst uppe på takåsen och tog mig ned med hjälp av åskledaren. När familjen såg det ropade man förskräckt att jag genast skulle komma ner, medan andra försökte tysta dem för att inte skrämma mig så jag ramlade ner från taket. Men det var faktiskt något som de förbjöd mig att göra. Det var min mor som lärt mig balansera på omkullfallna träd. Det fanns gott om sådana i skogen efter vissa års enorma stormar.

På vintern hade man inte bra kläder och inga läderskor så jag förfrös fötternas utsidor och delvis tårna. Det kändes i

många år framöver. Men min mor tog hem så mycket ved ur skogen som möjligt, för att kunna elda i vår lilla kamin i vardagsrummet. På sommaren plockade hon kilovis med hallon och björnbär. De kunde säljas till mer välbärgade familjer. Men det fick inte komma fram efter kriget att dessa familjer köpte bär och bytte mot socker, då handel på svarta börsen var strängt förbjuden. Socker fanns inte att köpa och kunde användas som betalning för allt möjligt. Då skickade min mor mig till dessa familjer med en ryggsäck där det fanns något i som jag inte fick vetskap om. Och så kom jag tillbaka med något annat som jag inte heller fick veta vad det var. Men jag var heller inte nyfiken.

Köpa ett syskon?

Efter kriget fanns det en del barn med amerikansk far och tysk ung flicka som mor. Vad skulle man göra med dessa barn? Man kunde få ett sådant barn och en säck med 50 kilo socker som betalning. Jag tjatade på min mor att få ett sådant syskon och min mor tänkte en del på det, 50 kilo socker var oerhört värdefullt, men tyvärr avstod hon. Men hon tog emot en fyraårig pojke där pappan hade fallit offer i kriget och modern behövde jobba långt ifrån oss. Hon kom ibland på besök och när hon efter några månader hämtade sonen berättade han för mamman allt dumt jag hade utsatt

honom för. Min mor kunde inte tro det, som tur var eller så låtsades hon inte om det. Men vi hade varit ensamma så mycket och grannbarnen roades av mina påhitt.

Vägen genom den stora skogen

När min mor plockade bär eller vedkvistar långt bortom skogen, långt ifrån hemmet tillsammans med några fångar som fick jobba i skogen, ville hon av någon anledning inte ha sin dotter hos sig efter ett tag. Då skickade hon hem mig på den långa skogsvägen. Men framförallt efter kriget fanns en del karlar i skogen som inte vågade komma fram; nazister och förbrytare från koncentrationslägren och annat ”skumt folk”. Min mor instruerade mig att göra följande om en sådan man närmade sig: Ställ dig vid vägen och ropa in i skogen: ”Farbror Hayo, kom ut nu!” som om denne bara gått in för att kissa. Det fungerade! Jag blev aldrig antastad trots att det fanns intresserade karlar. Hur min mor vågade att skicka mig att gå ensam genom skogen vid denna brottsliga efterkrigstid kan jag fortfarande inte förstå. Men hon hade även lärt mig andra knep. Till exempel att ha pekfingeret och långfingeret isär, sträcka fram dem och sikta in sig på ögonen på karln och snabbt sticka fingren in i hans ögon, samt med all kraft knäa hans könsorgan och springa iväg. Ropa på hjälp

så klart, fast mitt i skogen hade det nog inte hjälpt så mycket mer än psykologiskt.

En annan sak var att jag på väg hem, till exempel från skolan, undrade om det var den vänliga, så oerhört kärleksfulla eller den ondsinta, hemska mamman jag skulle få möta när jag kom hem, respektive skulle komma tillbaka från sitt jobb. Det kunde även mycket senare slå om i ett enda ögonblick. Inte från ondsint till vänlig utan tvärtom.

Min mors självalda uppgift

När hon träffade eller lärde känna någon kände hon det som ett tvång att se till att denna person fick veta vad den skulle göra för sin hälsa. Hon verkligen tvingade sig på. På det viset fick hon inga vänner. Hon skrämde bort dem. Ja, hälsan och arbetet för hälsan var det allra viktigaste för min mor. Som jag redan har berättat började hon förbaskat tidigt med att härda sitt barn och vänja det vid grönsakssafter och annat nyttigt redan vid några dagars ålder. Några år senare började andningsövningarna. Andas in djupt och sedan andas ut så länge det går. Många gånger efter varandra och flera gånger varje dag. Och göra andningspauser efter inandningen och efter utandningen. Jag minns att jag ibland hade svårt att andas naturligt utan fick tänka på att andas in och ut nor-

malt. Det gick bra med dessa övningar på de långa vandringarna i skogen och mellan vårt och morföräldrarnas hem. Senare förstod jag att min stackars mor hade en svår sömnapné. Då måste hon haft lufthunger på dagarna.

Spädbarnsgymnastik så klart. Man tar bebisens armar och ben och rör dem i gymnastiska övningar medan det ligger på skötbordet. Utan kläder på naturligtvis. Flera gånger per dag. Och råkost. Det var lätt att åstadkomma när det inte fanns något att koka förutom potatis ibland. Nu hade jag nästan glömt det nyttiga vattnet där potatisen hade kokat i. Måste alltid drickas. Hälsosamt. Växterna som min flitiga mor plockade överallt behövde inte kokas utan bara skäras i småbitar. Riktig mat fick jag hos mina morföräldrar men det var min mor inte alltid införstådd med. Och de var rädda för min mor. Hon skrek och grälade på så mycket de gjorde. Varje medicin min mormor fick skrek min mor om att den var: farlig eller onödig eller overksam eller mycket skadlig, utan att min stackars mormor i sin rullstol kunde rättfärdiga sig. Så kom min mor med någon annan medicin. Men aj, aj, aj, efter ett tag var även denna farlig och så vidare.

Jag trivdes mycket bra hos morföräldrarna men de var så rädda för min mor att de var tveksamma att ha mig hos sig när jag var liten. Mormor krävde att dörrarna även till trädgården var låsta när hon var ensam bara av rädslan för min mor. Min moster sade senare att mormor var rädd för sitt liv.

Väljer vi våra föräldrar innan vi föds? Har vi valt alla utmaningar, glädjeämnen och svårigheter som möter oss i livet? Kanske är vi här för att lära oss att även uppskatta motgångar och ta emot dem som gåvor längs livsvägen.

Hilke föddes i Tyskland i slutet av 1930-talet, i en familj som, när hon var spädbarn, ställde upp henne på vinden när det kom gäster, så att hon inte skulle "störa".

I den här boken får du följa en kvinna genom ett annorlunda liv. Det fanns guldkantade små tillfällen, svåra stunder, sorg och smärta – som i allas våra liv. Hilke fick även det vackra uppdraget att bli mor till fem barn, varav tre med grav utvecklingsstörning och autism, vilka fick henne att ta sig an och försöka förstå sin livsuppgift på allvar.

Följ med genom en livsresa fylld av nyfikenhet, bus, toner och gedigen livserfarenhet.

**Förlagshuset
SILJANS MÅSAR**
www.siljansmasar.com

ISBN 978-91-88097-56-9

9 789188 097569